

Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (tilsynsforskriften)

Vedtatt av NOKUT 27. januar 2011

Kapittel 1 Generelle bestemmelser

§ 1-1 Formål og virkeområde

Forskriften gjelder tilsyn med studier som betegnes som høyere utdanning og institusjoner som gir høyere utdanning etter lov om universiteter og høyskoler av 01.04.2005, §§ 3-2 og 3-3 og Kunnskapsdepartementets forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 01.02.2010, §§ 3-1 og 3-2.

NOKUTs tilsynsvirksomhet skal bidra til å sikre et høyt internasjonalt nivå ved institusjonene og bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i høyere utdanning. NOKUTs tilsyn er en kontroll med institusjonenes interne kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten og med at deres studietilbud tilfredsstiller de standarder og kriterier som er uttrykt i denne forskrift.

NOKUTs tilsyn skal også stimulere til videreutvikling av utdanningskvaliteten.

§ 1-2 NOKUTs tilsynsvirkemidler

1. Akkreditering av institusjoner.
2. Evaluering av institusjonenes interne system for kvalitetssikring.
3. Akkreditering av studier.
4. Tilsyn med eksisterende virksomhet, herunder revidering av akkrediteringer og generelt tilsyn av mindre inngripende karakter.

§ 1-3 Sakkyndiges kompetanse

1. NOKUT oppnevner sakkyndige ved akkreditering og revidering av akkreditering av studier og institusjoner og ved evaluering av institusjonenes interne system for kvalitetssikring.
2. Institusjonen skal gis anledning til å kommentere NOKUTs forslag om sakkyndige før oppnevning.
3. Felles krav til all sakkyndig kompetanse:
 - a. Sakkyndige kan ikke ha oppgaver ved institusjonen eller studiet de skal evaluere eller ha andre tilknytninger til institusjonen som fører til inhabilitet.
4. Sakkyndig kompetanse for akkreditering av studium:
 - a. De sakkyndige skal ha kompetanse i og erfaring fra gjennomføring av tilsvarende eller beslektet studium. Minst én av de sakkyndige skal ha formell kompetanse på et høyere nivå enn det studiet som skal akkrediteres.
 - b. Ved vurdering av studier i andre og tredje syklus skal den sakkyndige komiteen ha relevant internasjonal kompetanse.
 - c. En stipendiat skal inngå i komiteen ved vurdering av studier i tredje syklus.

5. Sakkyndig kompetanse ved revidering av akkreditert studium:
 - a. De sakkyndige skal ha kompetanse i og erfaring fra gjennomføring av tilsvarende eller beslektet studium. Minst én av de sakkyndige skal ha formell kompetanse på et høyere nivå enn det studiet som skal akkrediteres.
 - b. Den sakkyndige komiteen skal ha relevant internasjonal kompetanse.
 - c. En student eller stipendiat skal inngå i komiteen.
6. Sakkyndige komiteer ved akkreditering av institusjoner og revidering av akkreditert institusjon:
 - a. Komiteen skal inneha erfaring fra ledelse av en høyere utdanningsinstitusjon minst på nivå med den kategori akkrediteringen gjelder.
 - b. Komiteen skal ha minst en sakkyndig med tilknytning til relevant utenlandsk institusjon.
 - c. Komiteen skal ha en sakkyndig med kompetanse fra samfunns- eller næringsliv.
 - d. En student med erfaring fra institusjonsstyre, ledelse eller andre sentrale tillitsverv skal inngå i komiteen.
 - e. I komiteen skal det inngå minst én sakkyndig med professor-/dosentkompetanse ved akkreditering til universitet og vitenskapelig høyskole, og minst førstestillingskompetanse ved akkreditering til høyskole.
7. Sakkyndige komiteer ved evaluering av kvalitetssikringsystem:
 - a. Alle de sakkyndige skal ha erfaring fra kvalitetsarbeid og/eller evaluering.
 - b. Komiteen skal ha minst en sakkyndig med erfaring fra ledelse ved en høyere utdanningsinstitusjon.
 - c. Komiteen skal ha minst en sakkyndig med tilknytning til relevant utenlandsk institusjon.
 - d. En student med erfaring fra institusjonsstyre, ledelse eller andre sentrale tillitsverv skal inngå i komiteen.
 - e. I komiteen skal det inngå minst en sakkyndig med professor-/dosentkompetanse.

§ 1-4 Søknad om akkreditering

1. Søknader om akkreditering av studietilbud behandles årlig etter to faste søknadsfrister.
2. Dersom NOKUT fastsetter nye søknadsfrister, kunngjøres disse på NOKUTs nettside minst 6 måneder før ny frist inntreffer.
3. NOKUT kan i særskilte tilfeller når søknad ikke er tilfredsstillende, fastsette karantenetid på inntil 2 år for tilsvarende søknader. Institusjonen får forhåndsvarsel når det blir aktuelt å ilegge karantene for neste søknad.

§ 1-5 Informasjonsplikt

1. Institusjonen skal fremskaffe den informasjonen NOKUT etterspør innen angitt tidsfrist. NOKUT fatter vedtak basert på den informasjonen som foreligger på angitt tidspunkt.

Kapittel 2 Akkreditering av institusjoner

Bestemmelsene i dette kapittelet uttrykker kvalitetskrav for akkreditering av institusjoner i kategoriene høyskole, vitenskapelig høyskole og universitet. Bestemmelsene er samtidig grunnlag for tilsyn med allerede akkrediterte institusjoner, jf. kapittel 5.

Standardene, angitt i fet skrift, er hentet fra "Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning", fastsatt av Kunnskapsdepartementet. NOKUT har fastsatt utfyllende kriterier. Kriteriene er ikke uttømmende i forhold til standardene. For at en standard skal være tilfredsstillt må alle tilhørende kriterier være oppfylt, samtidig som en samlet vurdering må vise at standarden som helhet er tilfredsstillt. For akkreditering kreves at samtlige standarder er tilfredsstillt.

§ 2-1 Standarder og kriterier for akkreditering som høyskole

§ 2-1 a) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid samt formidling

1. Institusjonens primærvirksomhet skal være tydelig avgrenset fra annen virksomhet.
2. Styringsordning, reglement, klagenemnd, læringsmiljøutvalg og system for kvalitetssikring skal være i tråd med lov om universiteter og høyskoler.

§ 2-1 b) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten

1. Institusjonen skal ha en organisering som avspeiler og understøtter primærvirksomheten.
2. Institusjonen skal ha tilfredsstillende studieadministrative tjenester og informasjon til studentene.
3. Institusjonen skal ha tilfredsstillende ressurser og fasiliteter i form av lokaler, utstyr og bibliotek som er tilpasset primærvirksomheten og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.
4. Institusjonen skal ha tilfredsstillende rutiner for oppretting av nye studier og revidering av etablerte studier.
5. Institusjonen skal ha tilfredsstillende rutiner for å ivareta de ansattes kompetanseutvikling knyttet til primæroppgavene.
6. Institusjonen skal legge til rette for studentdemokrati og studenters deltakelse i beslutningsprosesser.

§ 2-1 c) Institusjonen skal ha forsknings- og faglig eller kunstnerisk utviklingsvirksomhet relatert til sine fagområder

1. Institusjonens forskning og faglige eller kunstneriske utviklingsvirksomhet skal utføres i samspill med utdanningsvirksomheten.
2. Vitenskapelig publisering skal være på nivå med sammenliknbare høyskolemiljøer.
3. Faglig og kunstnerisk utviklingsvirksomhet skal være dokumentert.

§ 2-1 d) Institusjonen skal ha ansatte i undervisnings- og forskerstilling på sentrale fagområder som inngår i studiene

1. Det skal være tilstrekkelig antall ansatte til å dekke undervisnings-, forsknings- og utviklingsoppgavene i fagområdene.
2. De ansatte skal ha en relevant kompetanseprofil.

§ 2-1 e) Institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir selvstendig rett til å tildele lavere grad, og ha uteksaminert lavere grads kandidater i minst to år

1. Institusjonen skal ha jevnlig opptak av studenter og tilfredsstillende gjennomstrømning og kandidatproduksjon.

§ 2-1 f) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid

1. Institusjonen skal delta aktivt i minst ett nasjonalt og ett internasjonalt samarbeid som har betydning for primærvirksomheten.

§ 2-2 Standarder og kriterier for akkreditering som vitenskapelig høyskole

§ 2-2 a) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid samt formidling

1. Institusjonens primærvirksomhet skal være tydelig avgrenset fra annen virksomhet.
2. Styringsordning, reglement, klagenemnd, læringsmiljøutvalg og system for kvalitetssikring skal være i tråd med lov om universiteter og høyskoler.

§ 2-2 b) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten

1. Institusjonen skal ha en organisering som avspeiler og understøtter primærvirksomheten.
2. Institusjonen skal ha tilfredsstillende studieadministrative tjenester og informasjon til studentene.
3. Institusjonen skal ha tilfredsstillende ressurser og fasiliteter i form av lokaler, utstyr og bibliotek som er tilpasset primærvirksomheten og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.
4. Institusjonen skal ha tilfredsstillende rutiner for oppretting av nye studier og revidering av etablerte studier.
5. Institusjonen skal ha tilfredsstillende rutiner for å ivareta de ansattes kompetanseutvikling knyttet til primæroppgavene.
6. Institusjonen skal legge til rette for studentdemokrati og studenters deltakelse i beslutningsprosesser.

§ 2-2 c) Institusjonen skal ha stabil forsknings- og faglig eller kunstnerisk utviklingsvirksomhet av høy kvalitet relatert til sine fagområder

1. Institusjonens forskning og faglige eller kunstneriske utviklingsvirksomhet skal utføres i samspill med utdanningsvirksomheten.
2. Vitenskapelig produksjon skal i omfang og kvalitet være stabil og på nivå med sammenliknbare vitenskapelige høyskoler eller universitetsmiljøer.
3. Faglig og kunstnerisk utviklingsvirksomhet skal være dokumentert og av høy kvalitet.

§ 2-2 d) Institusjonen skal ha ansatte i undervisnings- og forskerstilling på de fagområder som inngår i studiene

1. Det skal være tilstrekkelig antall ansatte til å dekke undervisnings-, forsknings- og utviklingsoppgavene i fagområdene.
2. De ansatte skal ha en relevant kompetanseprofil.

§ 2-2 e) Institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud av minst fem års varighet, samlet eller som integrert studieløp, som gir selvstendig rett til å tildele høyere grad, og ha uteksaminert høyere grads kandidater i minst to år

1. Institusjonen skal ha jevnlig opptak av studenter og tilfredsstillende gjennomstrømning og kandidatproduksjon.

§ 2-2 f) Institusjonen skal ha en stabil forskerutdanning og selvstendig rett til å tildele doktorgrad, eller ha akkreditering for tilsvarende stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid, jf. § 3-1 tredje ledd

1. Institusjonen skal ha jevnlig opptak av et rimelig antall kandidater og kandidater som disputerer innen rimelig tid.

§ 2-2 g) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og skal delta i det nasjonale samarbeidet som gjelder forskerutdanning og eventuelt tilsvarende kunstnerisk stipendprogram

§ 2-3 Standarder og kriterier for akkreditering som universitet

§ 2-3 a) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid samt formidling

1. Institusjonens primærvirksomhet skal være tydelig avgrenset fra annen virksomhet.
2. Styringsordning, reglement, klagenemnd, læringsmiljøutvalg og system for kvalitetssikring skal være i tråd med lov om universiteter og høyskoler.

§ 2-3 b) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten.

1. Institusjonen skal ha en organisering som avspeiler og understøtter primærvirksomheten.
2. Institusjonen skal ha tilfredsstillende studieadministrative tjenester og informasjon til studentene.
3. Institusjonen skal ha tilfredsstillende ressurser og fasiliteter i form av lokaler, utstyr og bibliotek som er tilpasset primærvirksomheten og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.
4. Institusjonen skal ha tilfredsstillende rutiner for oppretting av nye studier og revidering av etablerte studier.
5. Institusjonen skal ha tilfredsstillende rutiner for å ivareta de ansattes kompetanseutvikling knyttet til primæroppgavene.
6. Institusjonen skal legge til rette for studentdemokrati og studenters deltakelse i beslutningsprosesser.

§ 2-3 c) Institusjonen skal ha stabil forsknings- og faglig eller kunstnerisk utviklingsvirksomhet av høy kvalitet relatert til sine fagområder

1. Institusjonens forskning og faglige eller kunstneriske utviklingsvirksomhet skal utføres i samspill med utdanningsvirksomheten.
2. Vitenskapelig publisering skal være stabil og på nivå med sammenliknbare universitetsmiljøer.
3. Faglig og kunstnerisk utviklingsvirksomhet skal være dokumentert og av høy kvalitet.

§ 2-3 d) Institusjonen skal ha ansatte i undervisnings- og forskerstilling på de fagområder som inngår i studiene

1. Det skal være tilstrekkelig antall ansatte til å dekke undervisnings-, forsknings- og utviklingsoppgavene i fagområdene.
2. De ansatte skal ha en relevant kompetanseprofil.

§ 2-3 e) Institusjonen skal ha akkreditering for minst fem studietilbud av minst fem års varighet, samlet eller som integrert studieløp, som gir selvstendig rett til å tildele høyere grad, samt lavere grads utdanninger innenfor flere fagområder. Institusjonen skal ha uteksaminert kandidater på lavere og høyere grads nivå på de fleste av disse fagområdene

1. Institusjonen skal ha jevnlig opptak av studenter og en tilfredsstillende gjennomstrømning og kandidatproduksjon.

§ 2-3 f) Institusjonen skal ha en stabil forskerutdanning og selvstendig rett til å tildele doktorgrad på minst fire fagområder. To av disse skal være sentrale i forhold til regionale virksomheters verdiskapning, samtidig som fagområdene har nasjonal betydning. Den ene av de fire doktorgradene kan utgjøres av stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid som institusjonen har fått akkreditering for

1. For minst to av doktorgradene skal institusjonen ha jevnlig opptak av et rimelig antall kandidater og kandidater som disputerer innen rimelig tid.
2. For de resterende doktorgradene skal institusjonen ha opptatt et rimelig antall kandidater som i minimum to år har hatt tilfredsstillende progresjon i doktorgradsløpet.

§ 2-3 g) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og skal delta i det nasjonale samarbeidet som gjelder forskerutdanning og eventuelt tilsvarende kunstnerisk stipendprogram.

Kapittel 3 Evaluering av institusjonenes system for kvalitetssikring av utdanningen

Kvalitetssikringssystemet skal frambringe den kunnskapen som institusjonen trenger for å kunne vurdere kvaliteten i studiene. Kvalitetssikringen skal omfatte alle studietilbud som en institusjon gir, internt og eksternt, alle deler av studiet og alle formidlingsformer. Institusjonen skal ha faste rutiner og prosesser som i en årlig syklus frambringer, vurderer og anvender informasjon om det enkelte studium og om utdanningsvirksomheten generelt. Systemet skal bidra til at institusjonen vurderer resultatene i utdanningsvirksomheten, avdekker svakheter, iverksetter forbedringstiltak og foretar kontinuerlige vurderinger med sikte på kvalitetsutvikling. Vesentlig informasjon og vurderinger skal være tilstrekkelig dokumentert.

Institusjonen utformer sitt system, hvilke data og informasjon som inngår, og hvilken dokumentasjon det frambringer ut i fra egen størrelse, faglig profil og lokale behov. Jamfør også Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 2-1.

§ 3-1 NOKUTs evaluering

1. Sakkyndige oppnevnt av NOKUT vurderer institusjonens kontinuerlige og systematiske arbeid for å sikre og forbedre kvaliteten i utdanningen.
2. De sakkyndige skal foreta en helhetlig bedømmelse av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det, der kriteriene nevnt i § 3-1.3 ses i sammenheng, jamfør Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 2.2.
3. Institusjonenes kvalitetssikringssystem evalueres ut fra følgende kriteriesett:
 - a. **Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur**

NOKUT skal vurdere hvorvidt kvalitetssikringssystemet fremmer bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer, om det stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet engasjement og forbedringsvilje, og om informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige.
 - b. **Mål, plan og ledelsesforankring**

NOKUT skal vurdere hvorvidt kvalitetssikringssystemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår, om det er forankret i ledelsen og besluttede organ på de ulike nivåer, om arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet er fastsatt, og om selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov.
 - c. **Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene**

NOKUT skal vurdere hvorvidt sikring og vurdering i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, og om systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier.
 - d. **Analyse, vurdering og rapportering**

NOKUT skal vurdere hvorvidt den informasjon som systemet genererer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledelsesnivå.
 - e. **Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring**

NOKUT skal vurdere hvorvidt tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten.

Kapittel 4 Akkreditering av studier

Bestemmelsene i dette kapitlet uttrykker kvalitetskrav for akkreditering av nye studier.

Bestemmelsene er samtidig grunnlag for tilsyn med etablerte studier, jf. kapittel 5.

Felles bestemmelser for akkreditering av studier i første syklus (lavere grads nivå, 30-180/240 studiepoeng), i andre syklus (høyere grads nivå, 90/120/300 studiepoeng), og i tredje syklus (ph.d. og institusjonsbasert stipendprogram for kunstnerisk utviklingsvirksomhet).

Beslektede kriterier er gruppert i hovedområder § 4-1 til § 4-6. Alle kriterier er likevektige og må være tilfredstilt ut fra en vurdering av minste akseptable nivå.

For akkreditering av selvstendige studietilbud gjelder §§ 4-1 til 4-4.

For akkreditering av fellesgrad gjelder §§ 4-1 og 4-5.

For akkreditering av deltakelse i institusjonsovergrepene stipendprogram gjelder § 4-6.

§ 4-1 Grunnleggende forutsetninger for akkreditering

1. Følgende krav i lov om universiteter og høyskoler skal vurderes for akkreditering:
 - a. Reglement og styringsordning
 - b. Klagenemnd
 - c. Læringsmiljøutvalg
 - d. Utdanningsplan
 - e. Vitnemål og Diploma Supplement
 - f. Kvalitetssikringssystem
2. Krav i rammeplaner og aktuelle forskrifter fra Kunnskapsdepartementet skal være fylt.
3. Det skal redegjøres for forventet studentrekruttering i forhold til å etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø og i forhold til stabilitet i studiet.
4. Det skal redegjøres for forventet arbeidsomfang for studentene.
5. Der deler av studiet foregår utenfor den institusjonen som utsteder vitnemål, skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

§ 4-2 Plan for studiet

1. Studiet skal ha et dekkende navn
2. Studiet skal beskrives med utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelse:
 - a. Læringsutbyttet skal være beskrevet som det en kandidat skal ha oppnådd ved fullført utdanning i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.
 - b. Studiets relevans for arbeidsliv og/eller videre studier skal være tydelig.
 - c. Studiets innhold og oppbygging skal tilfredsstillende relateres til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.
 - d. Studiets arbeids- og undervisningsformer skal være egnet til å oppnå læringsutbytte slik det er beskrevet i planen.
 - e. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal være egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet.
3. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.
4. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

§ 4-3 Fagmiljø tilknyttet studiet

1. Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.
2. Minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet skal utgjøres av tilsatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være personer med minst førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studiet. For de ulike syklene gjelder i tillegg:
 - a. For første syklus skal minst 20 prosent av det samlede fagmiljøet være ansatte med førstestillingskompetanse.

- b. For andre syklus skal minst 10 prosent av det samlede fagmiljøet være professorer eller dosenter og ytterligere 40 prosent være ansatte med førstestillingskompetanse.
 - c. For tredje syklus, ph.d., skal minst 50 prosent av det samlede fagmiljøet være professorer, de øvrige skal ha førsteamanuensiskompetanse.
 - d. For tredje syklus, kunstnerisk stipendprogram, skal minst 50 prosent av det samlede fagmiljøet være professorer/dosenter, de øvrige skal ha førstestillingskompetanse.
3. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid. For de ulike sykler gjelder i tillegg:
 - a. For første syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på et nivå som er tilfredsstillende for studiets innhold og nivå.
 - b. For andre syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på høyt nivå.
 - c. For tredje syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på høyt internasjonalt nivå og med tilstrekkelig faglig bredde.
 4. Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.
 5. For studier med praksis skal fagmiljøet og eksterne praksisveiledere ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet.

§ 4-4 Støttefunksjoner og infrastruktur

1. Institusjonen skal ha lokaler, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold for studentene som er tilpasset antall studenter og studiet slik det er beskrevet i plan for studiet.

§ 4-5 Utfyllende bestemmelser for akkreditering av deler av studium som inngår i en fellesgrad

1. Det skal fremgå tydelig hvilke deler av studiet de ulike samarbeidende institusjonene har ansvaret for.
2. Det skal foreligge tilfredsstillende rutiner for utvikling og kvalitetssikring av studiet som helhet.
3. Delene studiet består av skal utgjøre en samlet helhet, spesielt i forhold til studiets nivå og læringsutbytte.
4. De(n) delen(e) som tilbys av den/de norske institusjonen(e) skal tilfredsstille standarder og kriterier for akkreditering av studier i § 4-1 til § 4-4.

§ 4-6 Særskilte bestemmelser for institusjonsdeltakelse i institusjonsovergripende kunstnerisk stipendprogram

1. Det skal foreligge et reglement for deltakelsen i programmet.
2. Deltakelsen i programmet, roller og ansvar for deltakende institusjon, skal være klart beskrevet.
3. Institusjonens og stipendiatenes rettigheter og plikter skal være klart beskrevet i særskilt avtaleformular.

4. Fagmiljøets størrelse og kompetanse skal være tilpasset den undervisning og veiledning og det utviklingsarbeid som må utføres for å sikre og videreutvikle den kunstneriske kvaliteten i programmet.
5. Institusjonen skal drive aktiv og relevant kunstnerisk utviklingsvirksomhet med god bredde på høyt internasjonalt nivå knyttet til deltakelsen i programmet.
6. Institusjonen skal vise hvordan stipendiatenes deltakelse i programmet integreres i eget fagmiljø og fagutvikling.
7. Institusjonen skal delta aktivt i den obligatoriske fellesdelen av programmet.
8. Institusjonen skal kunne tilby sine stipendiater nødvendige obligatoriske og valgfrie kurs innenfor sin egen spesialisering.

Kapittel 5 Tilsyn med eksisterende virksomhet

Tilsyn med eksisterende virksomhet kan innebære revidering av akkrediterte studier og akkrediterte institusjoner så vel som tiltak av mindre inngripende karakter, jf. § 1-6 i "Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning", fastsatt av Kunnskapsdepartementet. I denne forskrift brukes "Generelt tilsyn" som samlebetegnelse for tiltak som ikke innebærer revidering.

§ 5-1 Grunnlaget for NOKUTs tilsyn med eksisterende virksomhet

1. NOKUT kan på fritt grunnlag føre tilsyn med all eksisterende virksomhet i norsk høyere utdanning, enten den er akkreditert av NOKUT eller etablert ved selvakkrediteringsfullmakt.
2. Tilsynet med eksisterende virksomhet skjer med utgangspunkt i kvalitetskravene uttrykt i standarder og kriterier for hhv. institusjon og studier i kapittel 2 og 4. Ved tilsyn med etablerte studier vurderes i tillegg om institusjonens gjennomføringsevne og dokumenterte resultater er tilfredsstillende.

§ 5-2 Generelt tilsyn

1. Generelt tilsyn kan være å be institusjonen om spesifikk informasjon, gå i dialog med institusjonen, be om redegjørelser og eventuelt gi institusjonen frister til å rette opp mangelfulle forhold. Hvilke tiltak som benyttes, avgjøres i hvert enkelt tilfelle.
2. Institusjoner som får positivt akkrediteringsvedtak i NOKUT, skal etter tre år orientere om hvordan virksomheten faktisk har utviklet seg i forhold til det som ble beskrevet i søknad om akkreditering.

§ 5-3 Revidering av akkreditering

1. Revidering av akkreditering kan iverksettes både direkte og som følge av generelt tilsyn, jf. § 5-2.
2. Revidering av akkreditering skjer alltid på grunnlag av en faglig vurdering utført av sakkyndige jf § 1-3
3. Dersom NOKUT finner at et studium eller en institusjon ikke lenger tilfredsstillende kravene til akkreditering, skal institusjonen gis en rimelig frist på inntil to – 2 – år for å iverksette tiltak.

4. Dersom NOKUT gjør vedtak om å trekke tilbake akkrediteringen av et studium, skal institusjonen umiddelbart trekke studiet tilbake. Institusjonen skal iverksette tiltak som gjør det mulig for studentene å fullføre studiet. Tiltakene skal godkjennes av NOKUT.
5. Dersom NOKUT gjør vedtak om å trekke tilbake akkrediteringen av en institusjon, skal vurdering og vedtak oversendes som råd til Kunnskapsdepartementet for endelig avgjørelse.

Kapittel 6 Sluttbestemmelser

§ 6-1 Ikrafttredelse og overgangsregler

1. Forskriften trer i kraft straks.
2. For læringsutbyttebeskrivelser gjelder at virksomhet som er etablert før denne forskrift trer i kraft, gis en overgangstid til 31.12.2012 for å tilpasse seg bestemmelsene om læringsutbyttebeskrivelse i § 4-2.2.
3. Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning av 25.01.2006 oppheves.

Merknader til forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i norsk høyere utdanning (tilsynsforskriften)

Den foreliggende forskriften erstatter NOKUTs Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning av 25.01.2006. I denne forskriften innlemmes to andre regulerende dokumenter fastsatt av NOKUTs styre, hhv. Kriteriegrunnlag for evaluering av universiteters og høyskoleers kvalitetssikringssystem av 17.12.2008, og Krav til kompetanse og oppnevning av sakkyndige ved evalueringer og akkrediteringer utført av NOKUT av 13.02.2003. På denne måten blir NOKUTs regelverk for tilsyn med høyere utdanning samlet i én forskrift, derav navnet Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (tilsynsforskriften).

I forskriften har betegnelsene første, andre og tredje syklus erstattet betegnelsene lavere-, høyere- og doktorgradsnivå. I forskriften benyttes også begrepet læringsutbytte. Dette er i samsvar med terminologien i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Kapittel 1 Generelle bestemmelser

§ 1-1 Formål og virkeområde

NOKUT fører tilsyn med all høyere utdanning og alle institusjoner som gir høyere utdanning innenfor Norges grenser, jf § 1-2 i lov om universiteter og høyskoler revidert 01.04.2005 (UH-loven). Dette betyr at tilsynet omfatter alle studietilbud som betegnes som høyere utdanning, uavhengig av om studiet tilrettelegges som heltids- eller deltidsstudium, stedbundet undervisning, fjernundervisning og eventuelt andre former for tilrettelegging.

Bestemmelsen er en tydeliggjøring av bestemmelsen i UH-lovens kapittel 3. Formålet med NOKUTs virksomhet er gitt i Universitets- og høyskoleloven § 2-1 (2) og Kunnskapsdepartementets forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 1-2. NOKUTs tilsyn kjennetegnes ved at det innebærer både kontroll med og bidrag til utvikling av utdanningskvaliteten.

NOKUT gjennomfører også utredning, evaluering og analyser som er rendyrket med sikte på å bidra til utvikling. Slike aktiviteter berøres ikke av tilsynsforskriften.

§ 1-2 NOKUTs tilsynsvirkemidler

Ingen merknader.

§ 1-3 Sakkyndiges kompetanse

§ 1-3 1. Oppnevning av sakkyndige

Bestemmelsen er i praksis en forskriftsfesting av tidligere rutine vedtatt av NOKUTs styre.

Oppnevning av sakkyndige foretas, som tidligere, av NOKUTs styre eller den styret delegerer slik myndighet til.

I den aktuelle paragrafen i likestillingsloven heter det:

“§ 21. Representasjon av begge kjønn i alle offentlige utvalg m.v.

Når et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder mv. skal begge kjønn være representert på følgende måte:

1. Har utvalget to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert.
2. Har utvalget fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to.

Det kan gjøres unntak fra reglene i første ledd når det foreligger særlige forhold som gjør det åpenbart urimelig å oppfylle kravene.”

§ 1-3 2. Institusjonens kommentar til forslag på sakkyndige

Bestemmelsen er i henhold til internasjonale anbefalinger på området og gir institusjonen anledning til å uttale seg om forslag til sakkyndige. NOKUT oppnevner de sakkyndige.

§ 1-3 3. Felles krav til all sakkyndig kompetanse

Bestemmelsen omhandler habilitet (Forvaltningsloven). Om en person av faglige grunner er uønsket av søkerinstitusjonen som sakkyndig ved en evaluering, kan NOKUT også vurdere å ta hensyn til dette, uavhengig av habilitetskravet. De sakkyndige undertegner habilitetserklæring når de påtar seg evalueringssoppgave for NOKUT.

§ 1-3 4.-7. Spesifisering av krav til sakkyndig kompetanse

For hver evaluering oppnevnes 2-5 sakkyndige.

Krav til sakkyndig kompetanse omfatter både formell kompetanse og sakkyndiges yrkeserfaring.

Kompetansekravet skal ses i forhold til nivå på studiet som skal vurderes (syklus), og fordrer formell kunnskap om og god erfaring fra gjennomføring av tilsvarende studium eller et tilgrensende studium. Alle sakkyndige bør ha kompetanse på et høyere nivå enn studiet de skal vurdere.

§ 1-3 6. og 7. er også hovedsakelig en videreføring av eksisterende bestemmelser. Dagens praksis med at minst ett medlem skal ha vitenskapelig toppstillingskompetanse (professor eller dosent) ved vurdering av kvalitetssikringssystem for akkreditering av vitenskapelig høyskole og universitet, eller førstestillingskompetanse eller høyere for akkreditering av høyskole, videreføres og gjelder også ved institusjonsakkreditering. Bestemmelsen i pkt. 6 og 7 må ses i forhold til institusjonens størrelse og institusjonsnivået og fordrer solid kjennskap til institusjoner minst på tilsvarende størrelse, kompleksitet og nivå og til ledelse av slik institusjon. Alle sakkyndige ved evaluering av kvalitetssikringssystem skal ha erfaring fra kvalitetsarbeid og/eller evaluering.

§ 1-4 Søknad om akkreditering

§ 1-4 1. Søknadsfrister

Bestemmelsen skal bidra til å sikre effektiv framdrift i søknadsbehandlingen og likeverdige vurderinger. Ved behandling av søknader med søknadsfrist vil det normale være at NOKUT har behandlet alle innkomne søknader innen neste søknadsfrist.

NOKUT kan fastsette søknadsfrist for institusjonsakkreditering. Den vil bli kunngjort minst 6 måneder før første søknadsfrist inntreffer.

§ 1-4 2. Karantene

Dersom en søknad om akkreditering gjentatte ganger ikke blir tilfredsstillende utformet eller viser stort avvik fra forventet kvalitet etter en sakkyndig vurdering, og institusjonen ikke utbedrer søknaden etter tilbakemelding fra NOKUT, kan NOKUT fastsette at tilsvarende søknad om akkreditering av studium eller institusjon ikke kan fremmes før etter en tidsperiode på inntil 2 år. Både administrativ og faglig vurdering kan utløse karantene.

§ 1-5 Informasjonsplikt

Med hjemmel i KDs forskrift § 1-10 er det fastsatt at institusjonene må fremskaffe den informasjonen NOKUT etterspør innen den fristen NOKUT setter. Dersom ikke institusjonen overholder sin informasjonsplikt vil NOKUT fatte vedtak på det informasjonsgrunnlaget som foreligger på gjeldende tidspunkt.

NOKUT kan legge til side ferdigbehandlede søknader, søknader der det foreligger en sakkyndig rapport, i påvente av bekreftende informasjon om ansettelse, leiekontrakt eller andre avtaler. Slik bekreftende informasjon må registreres hos NOKUT innen et år etter at søker ble informert om beslutningen. Dersom denne fristen ikke overholdes, vil NOKUT fatte vedtak på grunnlag av den informasjonen som foreligger i øyeblikket.

Kapittel 2 Akkreditering av institusjoner

Basert på erfaringene med gjennomførte institusjonsakkrediteringer har NOKUT funnet det hensiktsmessig å fastsette flere utfyllende kriterier enn tidligere. Hensikten med dette er å gjøre det tydelig hva som er de viktigste forhold som inngår i vurderingene av hver enkelt standard. Forskriften fastsetter at NOKUTs utfyllende kriterier ikke er uttømmende i forhold til en standard. Dette fordi erfaringene viser at en sakkyndig vurdering av om en standard er tilfredsstillt, i noen tilfeller kan bli utført på et for snevert grunnlag dersom kun de opplistede kriteriene skal legges til grunn.

§ 2-1 Standarder og kriterier for akkreditering som høyskole

§ 2-1 a) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid samt formidling

Høyskoler med akkreditering for enkelte studietilbud kan ha en komplisert eier- og tilhørighetsstruktur. Det kreves at den institusjonen som søker institusjonsakkreditering er et selvstendig rettsobjekt som både juridisk og på annen måte er avgrenset fra annen virksomhet, og

fyller de krav som stilles i lov om universiteter og høyskoler.

§ 2-1 b) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten

En institusjon som søker akkreditering som høyskole, må være organisert slik at den kan ivareta oppgaver innen utdanning, forskning og utvikling, samt formidling. Kriterium 1 krever at organisering av den faglige virksomheten avspeiler de studiene som tilbys og institusjonens FoU-strategi. Den administrative virksomheten må støtte opp under den faglige. Under kriterium 2 skal det gjøres nærmere rede for hvordan søkerinstitusjonen ivaretar de studieadministrative tjenestene og hvordan studentene gis den informasjon de har krav på.

§ 2-1 b) 3.

Stiller krav til at studenter og ansatte har tilgang til de ressurser og fasiliteter som anses som nødvendig for å gjennomføre primærvirksomheten og gir et forsvarlig arbeids- og læringsmiljø.

§ 2-1 b) 4.

Retter søkelys mot det søkerinstitusjonen vil bli: en institusjon med rett til selv å akkreditere studier på lavere grads nivå. Det må derfor dokumenteres både at søkerinstitusjonen har gode rutiner for å etablere nye studier og at det er rutiner for å revidere eksisterende studieportefølje. Det var tidligere et krav fra departementet at system for kvalitetssikring inneholdt rutiner for etablering av nye studier, og i NOKUTs kriterieskriv for evaluering av kvalitetssikringssystemet forventes det slike rutiner. Det forventes videre at søkerinstitusjonene bruker den informasjon kvalitetssikringssystemet fremskaffer for kontinuerlige forbedringer. Søkerinstitusjonen må her gjøre rede for hvordan de årlige revisjonene av studieprogrammene ivaretas.

§ 2-1 b) 5.

Omhandler institusjonens ordninger for å utvikle de ansattes undervisnings- og forsknings- eller utviklingskompetanse. Dette kan være universitets- eller høyskolepedagogiske tiltak og systematiske tiltak for å utvikle FoU-kompetanse, samt tid avsatt på den enkeltes arbeidsplan til faglig oppdatering.

§ 2-1 b) 6.

Krever at institusjonen legger til rette for et fungerende studentdemokrati og at det ikke er noen hinder for aktiv studentmedvirkning i beslutningsprosesser.

§ 2-1 c) Institusjonen skal ha forsknings- og faglig eller kunstnerisk utviklingsvirksomhet relatert til sine fagområder

Standarden bestemmer at institusjonen må identifisere sine fagområder og beskrive sin virksomhet i forhold til disse.

§ 2-1 c) 1.

Understreker betydningen av formuleringen i UH-lovens § 1-3a om at institusjonene skal tilby høyere utdanning som er basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap. Søkerinstitusjonen må derfor godtgjøre at FoU-virksomheten støtter opp under studietilbudene.

§ 2-1 c) 2.

Informasjon fra Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) og forskningsdokumentasjonssystemet Cristin vil i de fleste tilfeller være grunnlag for å vurdere kvaliteten i henhold til dette kriteriet. Det kan også være relevant at forskningsevalueringer inngår i vurderingsgrunnlaget.

En søknad om akkreditering som høyskole er ofte et resultat av at en høyskole har vært i en oppbyggingsfase og nå har nådd et visst akademisk nivå, som de selv anser som tilstrekkelig til å kunne forvalte en selvakkrediteringsrett. Så lenge de sakkyndige finner det godtgjort at høyskolen er kommet på et nivå som kan forventes å være stabilt, er det tilstrekkelig for å anse kriteriet som oppfylt.

§ 2-1 c) 3.

Krever at utviklingsvirksomheten skal være systematisk og dokumentert for å få betydning for akkrediteringen. Det er institusjonene som bestemmer og eventuelt begrunner formen på dokumentasjonen ut fra virksomhetens art.

§ 2-1 d) Institusjonen skal ha ansatte i forsknings- og faglig utviklingsvirksomhet på sentrale fagområder som inngår i studiene

Kriteriet krever at institusjonen har det antall fast ansatte i undervisnings- og forskerstillinger som må til for å ivareta institusjonens primærvirksomhet. Det forventes at institusjonen selv gjør rede for hva som anses som tilstrekkelig og relaterer denne vurderinger til sammenliknbare fagmiljøer. Det skal også gjøres rede for de ansattes samlede kompetanse, både faglig bakgrunn og nivå, det vil si antall førstestillingskompetente.

§ 2-1 e) Institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir selvstendig rett til å tildele lavere grad, og ha uteksaminert lavere grads kandidater i minst to år

Det forventes at søkerinstitusjonen med utgangspunkt i informasjon fra Database for statistikk om høgre utdanning (DBH), sammenlikner studiene med andre aktuelle tilbud, og kommenterer resultatene.

§ 2-1 f) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid

Kriteriet setter krav til aktiv deltakelse i minst ett nasjonalt og ett internasjonalt nettverk, og at det gjøres rede for hvilken betydning deltakelsen har for institusjonens virksomhet.

§ 2-2 Standarder og kriterier for akkreditering som vitenskapelig høyskole

§ 2-2 a) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid samt formidling

Søkerinstitusjonen vil normalt være en akkreditert høyskole. Dersom søkerinstitusjonen ikke har slik status, må det som ved akkreditering som høyskole (§ 2-1 a)) dokumenteres at primærvirksomheten er som angitt i standarden.

§ 2-2 b) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten
Se merknad til § 2-1b).

§ 2-2 c) Institusjonen skal ha stabil forsknings- og faglig eller kunstnerisk utviklingsvirksomhet av høy kvalitet relatert til sine fagområder

§ 2-2 c) 1.

Se merknad til § 2-1 c)

§ 2-2 c) 2.

Informasjon fra DBH og forskningdokumentasjonssystemet Cristin vil være et sentralt kunnskapsgrunnlag for vurdering. At virksomheten er stabil, kan dokumenteres langs en tidsakse og gjennom at virksomheten har tilfredsstillende spredning i institusjonen. Vurderingen av om virksomheten er stabil og av høy kvalitet vil skje ut fra dokumentasjon over en femårsperiode. For å vurdere standardens krav om høy kvalitet i forskning kan det i tillegg være aktuelt at foreliggende fag- og forskningsevalueringer, internasjonale bransjeakkrediteringer, priser, patenter og lignende dokumentasjon inngår i vurderingen.

§ 2-2 c) 3.

Se § 2-1c) vedrørende krav til dokumentasjon av virksomheten. Høy kvalitet kan dokumenteres blant annet ut fra omtaler og prisbelønning av faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid, prosjektavtaler om kunnskaps- og kunstnerisk utvikling, patenter etc.

§ 2-2 d) Institusjonen skal ha ansatte i undervisnings- og forskerstilling på de fagområder som inngår i studiene

Jamfør § 2-1 d).

§ 2-2 e)

Jamfør § 2-1 e)

§ 2-2 f) Institusjonen skal ha en stabil forskerutdanning og selvstendig rett til å tildele doktorgrad, eller ha akkreditering for tilsvarende stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid, jamfør § 3-1 tredje ledd

Stabilitet må vurderes ut fra resultater over tid fra aktivitet med et visst volum. Gjeldende akkrediteringsbestemmelser fra departementet vil være retningsgivende for vurderingen.

§ 2-2 g) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og skal delta i det nasjonale samarbeidet som gjelder forskerutdanning og eventuelt tilsvarende kunstnerisk stipendprogram

Ingen merknader.

§ 2-3 Standarder og kriterier for akkreditering som universitet

§ 2-3 a)

Se merknader til § 2-2 a.

§ 2-3 b)

Se merknader til § 2-1 b) og § 2-2 b).

§ 2-3 b) 4

Det legges spesiell vekt på at institusjonen har utviklet rutiner for etablering av nye doktorgradsstudier ved akkreditering til universitet.

§ 2-3 c)

Se merknader til § 2-2 c).

§ 2-3 d)

Se merknader til § 2-1 d).

§ 2-3 e)

Se merknader til § 2-2 e).

§ 2-3 f) Institusjonen skal ha en stabil forskerutdanning og selvstendig rett til å tildele doktorgrad på minst fire fagområder. To av disse skal være sentrale i forhold til regionale virksomheters verdiskapning, samtidig som fagområdene har nasjonal betydning. Den ene av de fire doktorgradene kan utgjøres av stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid som institusjonene har fått akkreditering for.

Stabilitet må vurderes ut fra resultater over tid fra aktivitet av et visst volum. Kriteriet skal forstås slik at krav til resultater primært skal knyttes til de to først igangsatte doktorgradstilbudene. For de siste to doktorgradstilbudene vurderes det som tilstrekkelig at institusjonen kan dokumentere aktivitet gjennom minst to år. Departementets minimumskrav til opptak og antall disputerte vil være retningsgivende.

§ 2-3 g) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning og faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og skal delta i det nasjonale samarbeidet som gjelder forskerutdanning og eventuelt tilsvarende kunstnerisk stipendprogram

Ingen merknader.

Kapittel 3 Evaluering av institusjonenes system for kvalitetssikring

Kriteriegrunnlaget for evaluering av universiteters og høyskolars kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten ble vedtatt av NOKUTs styre 17.12.2008 og er senere tilpasset endringer i lov om universiteter og høyskoler og forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning.

Generell merknad til kapittel 3

Institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten er institusjonens eiendom. Det er derfor institusjonen selv som ut fra egen størrelse, faglig profil og andre lokale behov bestemmer hvordan det skal utformes. Det samme gjelder for den dokumentasjonen som systemet frambringer.

Det interne kvalitetssikringssystemet for utdanningsvirksomheten er institusjonens redskap for å skaffe seg den kunnskapen den trenger for å kunne vurdere kvaliteten i studiene. Gjennom faste rutiner og prosesser i en årlig syklus frambringes, vurderes og anvendes informasjon om det enkelte studium, og om institusjonens utdanningsvirksomhet generelt.

Med bakgrunn i departementets forskrift og NOKUTs akkrediteringskriterier framheves følgende aspekter ved studiene som sentrale for institusjonenes kvalitetssikring:

Kunnskaps- og studiekultur

Det forventes at institusjonene aktivt legger til rette for en kunnskaps- og studiekultur som reflekterer formålsparagrafen i Lov om universiteter og høyskoler og som fremmer og verner akademisk frihet. Det forventes at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

Studiens innhold, læringsmål og kvalifikasjoner

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at studienes innhold er dekkende for å nå definerte læringsmål og at de kvalifikasjonene studiene leder til, framgår tydelig av studieplanene. På sikt forventes det at læringsmålene er i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk fastsatt av departementet i 2009.

Undervisning, veiledning og arbeidsformer

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at undervisning, faglig veiledning og eventuelle praksisstudier har tilstrekkelig omfang og god kvalitet og utføres av personale som er kvalifisert for oppgaven, og at studiene gjennomføres med arbeidsformer for studentene som er varierte og hensiktsmessige for å nå læringsmålene.

Vurderingsformer, vitnemål og resultatoppnåelse

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at studienes vurderings- og prøveformer sikrer rimelig og rettferdig bedømmelse av studentenes oppnåelse av læringsmål og kvalifikasjoner, og at vurderings- og prøveformer sikrer det faglige nivået ved studiet.

Infrastruktur, administrasjon og det totale læringsmiljøet

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at det er god administrativ støtte rundt studiene og god informasjon til studentene, og at studiene foregår i et godt fysisk og psyko-sosialt læringsmiljø.

Merknad til § 3-1

Kriteriene er utformet slik at evalueringene skal ha fokus på institusjonenes bruk og nytte av systemene i sitt eget utviklings- og forbedringsarbeid. Kriteriene er imidlertid ikke standarder som må oppfylles enkeltvis for at kvalitetssikringssystemet skal kunne godkjennes, men forhold som det forventes at de sakkyndige vurderer.

§ 3-1 3. c.

Eksempler på kilder kan være studentevalueringer av undervisningen, kvantitative nøkkeldata, faglærernes vurderinger og eksterne vurderinger av studiets kvalitet og relevans ved fagfeller og interessenter.

§ 3-1 3. d.

Det forventes at vurderingen inkluderer hvorvidt den informasjon som innhentes er i en form og et omfang som er tilpasset det ansvar og de typer beslutninger som tas på de ulike nivåene.

Det forventes at vurderingene inkluderer hvorvidt rapportene i systemet viser hva som er de aktuelle fagmiljøenes egenvurdering av kvaliteten, hva som framgår av eventuelle eksterne vurderinger, og hva fagmiljøene beslutter eller foreslår av tiltak for ytterligere kvalitetsutvikling.

Videre forventes det at vurderingene inkluderer hvorvidt institusjonens ledelse rapporterer årlig til styret om utdanningskvalitet og kvalitetsarbeid, med en helhetlig vurdering av utdanningskvaliteten, samt oversikt over prioriteringer og tiltak i kvalitetsarbeidet.

§ 3-1 3. e.

Det forventes at vurderingen inkluderer hvorvidt forslag og vedtak om tiltak framgår av institusjonens årlige kvalitetsrapport eller underliggende rapporter, og om det er sammenheng mellom kvalitetsrapportering og planarbeid på ulike nivåer ved institusjonen, inkludert budsjettarbeid.

Kapittel 4 Akkreditering av studier

Kriteriene i dette kapittelet gjelder uavhengig av hvordan studiet er tilrettelagt (på stedet, desentralisert, fjernundervisning o.l.) jamfør merknad til § 1-1.

En samlet presentasjon av standarder og kriterier for alle tre nivåer, er utformet for å tydeliggjøre kravene til kvalitet med hensyn til likhet, forskjeller og til progresjon mellom nivåene. Merk at "studier/studietilbud" og "student" benyttes som felles terminologi for alle nivåer og typer studier i denne forskrift.

§ 4-1 Grunnleggende forutsetninger for akkreditering

Bestemmelsene bygger på KDs forskrift § 3-1 (4), der det heter: *En forutsetning for akkreditering av studier er at kravene i lov om universiteter og høyskoler er oppfylt, jf. også denne forskrift § 2-1 (Krav*

til kvalitetssikringssystem). *Eventuelle forskrifter og rammeplaner fastsatt med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler § 3-2, skal legges til grunn for akkrediteringen.*

Alle institusjoner plikter å sørge for at virksomheten er i samsvar med UH-loven. Oversikten i denne paragrafen er gitt for å gjøre det tydelig og forutsigbart hvilke bestemmelser i UH-loven NOKUT fører tilsyn med. NOKUT forutsetter at disse forholdene er tilfredsstillende imøtekommet ved enhver institusjon til enhver tid. Ved søknad om akkreditering vil NOKUT be om dokumentasjon som gjør at forholdene kan vurderes på nytt når en institusjon søker om akkreditering av et studium på et nytt nivå (i en høyere syklus). Det er nødvendig å vurdere egnetheten til institusjonens system for kvalitetssikring når en institusjon søker om akkreditering for første gang og for første gang på et nytt studienivå.

§ 4-1 2. Rammeplaner og aktuelle forskrifter

Med aktuelle forskrifter menes KDs forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling, mastergradsforskriften, forskrift om opptak til høyere utdanning og liknende.

§ 4-1 3. Forholdet mellom studentrekruttering, læringsmiljø og stabilitet i studiet.

Erfaringer viser at det ofte kan være manglende samsvar mellom forventet og reell rekruttering til et studium. Institusjonen skal i akkrediteringssøknaden redegjøre for forventet studentrekruttering, og der det er naturlig også redegjøre for forholdet mellom ekstern og intern rekruttering. Rekruttering må vurderes ut fra studiets omfang og nivå. Det skal redegjøres for tiltak som sikrer et godt læringsmiljø og stabilitet i studiet. Det kan ikke fastsettes noen generell norm for hva som vil være et tilfredsstillende rekrutteringsgrunnlag. Kriteriet må vurderes ut fra studiets egenart, omfang og nivå.

§ 4-1 4. Norm for beregning av arbeidsomfang for studenten

Institusjonen selv skal kunne gjøre rede for hvordan den tilrettelegger for fullt arbeid i et studium på en slik måte at studentene vet hva som forventes av dem. Det å redegjøre for forventet og tilrettelagt studierelatert arbeid må gjøres enkelt og overordnet. Det forventes at institusjonen fremlegger en oversikt over for hvor mange timer det totalt tilrettelegges for ved de undervisningsformene som velges i tillegg til forventet omfang selvstudium og eksamensforberedelser. For studier som strekker seg over flere år, bes om slik redegjørelse for hvert studieår.

Forventet arbeidsomfang er i samsvar med ECTS: et studieår er 1500 – 1800 arbeidstimer.

§ 4-1.5 Avtaleregulert undervisningssamarbeid

Deler av studiet som gjennomføres utenfor vitnemålsutstedende institusjon, gjelder alle deler som er nødvendig for å få fullført studiet og dermed oppnå vitnemål. Bestemmelsen innebærer at vitnemålsutsteder må kunne vise til avtaler som regulerer samarbeidet på en tilfredsstillende måte og klargjør vitnemålsutsteders ansvar.

Klare ansvarsforhold er ikke minst viktig for praksisstudier. En tilfredsstillende praksisavtale må inneholde bestemmelser om eksterne praksisveileders kompetanse og kapasitet, regulere tiltak for oppfølging av studentene og vise institusjonens ansvar og retningslinjer for kvalitetssikring.

§ 4-2 Plan for studiet

Kommentarer til paragrafen i sin helhet

Paragrafen er formulert slik at kravene til nivåene i første, andre og tredje syklus får felles ordlyd. Institusjonen og sakkyndige må beskrive og vurdere forholdene i henhold til forventning om kvalitet i studiet på det nivå og av det omfang som er under vurdering.

§ 4-2 1. Studiets navn

Navn med eventuell undertittel, skal på en tydelig måte være beskrivende for studiets innhold, omfang og nivå.

§ 4-2 2. Beskrivelse av studiet

Kunnskapsdepartementet har fastsatt læringsutbyttebeskrivelser for alle nivåene i det norske utdanningssystemet. Med utgangspunkt i de fastsatte læringsutbyttebeskrivelsene stiller tilsynsforordningen krav om at kvalifikasjonene en kandidat oppnår ved fullført studium, skal beskrives som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Studiets relevans for arbeidsliv og videre studier skal beskrives.

En redegjørelse for studiets innhold og oppbygging må vise forholdet mellom obligatoriske og valgfrie deler og spesialiseringer. Det må tydelig fremgå hvilke deler av studiet, faglig og/eller pedagogisk, som støtter utvikling av kvalifikasjoner som beskrevet som læringsutbytte. En redegjørelse for studiets innhold og oppbygging skal også inneholde en omtale av studiets bredde, dybde og indre faglige sammenheng.

Studiets arbeids- og undervisningsformer omfatter alle former for tilrettelegging i studiet fra forelesninger til selvstudium. Forskningsoppgaver, annet selvstendig arbeid og eventuell praksis som inngår som del av studiet, skal også redegjøres for. Praksis skal være tilrettelagt slik at studenten skal kunne oppnå det foreskrevne læringsutbyttet. Praksisavtaler skal beskrive praksisens relevans for læringsutbyttet.

§ 4-2 3. Forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid

Bestemmelsen stiller krav til tydelig sammenheng mellom studiet og FoU-arbeidet som utføres. Intensjonen er å tydeliggjøre UH-lovens krav om at høyere utdanning skal være FoU-basert.

§ 4-2 4. Studentutveksling og internasjonalisering

Innholdet i studentutvekslingen, dokumentert med avtaler, skal være relevant i henhold til læringsutbyttet for studiet. Tiltak for internasjonalisering må vurderes som tilstrekkelig i henhold til studiets nivå, omfang og egenart.

§ 4-3 Fagmiljøet tilknyttet studiet

Kommentarer til paragrafen i sin helhet:

Kravet til formell kompetanse og kravet til resultater fra forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid må vurderes i forhold til hva som forventes i forhold til studiets nivå og egenart og fagmiljøet tilknyttet studiet.

§ 4-3 1. Fagmiljøets sammensetning, størrelse og kompetanse

Med fagmiljø menes de personene som gir regelmessig og direkte bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studiet. Fagmiljøet angis i årsverk. Innsats av mindre omfang enn 0,1 årsverk skal oppgis, men inngår ikke i vurdering av stabilitet og kapasitet, kun i vurdering av fagmiljøets kapasitet.

For ph.d. vises til Kunnskapsdepartementets forskriftsbestemmelser for akkreditering av doktorgradsstudier.

Fagmiljøets størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset plan for studiet, dvs dimensjonert i forhold til antall studenter. Fagmiljøet skal dekke alle deler av studiet med relevant kompetanse. Merk at relevant kompetanse kan innebære mer enn kompetanse knyttet til studiets innhold. Størrelse og kompetanse skal i tillegg til undervisning og veiledning, også være tilpasset behov for forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

§ 4-3 2. Fagmiljøets formelle kompetanse

Minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet skal dekkes av ansatte i hovedstilling. Med hovedstilling menes at institusjonen selv er hovedarbeidsgiver for den ansatte. Med førstestillingskompetanse menes stillingskategoriene førstelektor, førsteamanuensis, post.doc, dosent og professor. Dosent er en forsker- og undervisningsstilling på samme nivå som professor, men med annen faglig basis.

Et område eller flere kan fremstå som sentrale i studiet. Institusjonen må identifisere slik(e) del(er). Institusjonen skal ha egne ansatte med minst førstestillingskompetanse innen de(n) sentrale delen(e) av studiet.

§ 4-3 2. b.

Minst 50 prosent av fagmiljøets årsverksinnsats skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse. På tilsvarende måte skal professor-/dosentkompetanse utgjøre minst 10 prosent av den samlede årsverksinnsatsen.

§ 4-3.3 Krav til forskning, faglig og kunstneriske utviklingsarbeid

Statistikk om vitenskapelig publisering i offentlige databaser benyttes i vurderingen av fagmiljøets resultater for alle sykler. Faglig- og kunstnerisk utviklingsarbeid som det ikke finnes nasjonal statistikk for, må dokumenteres på annen måte. Resultater vurderes for de siste 3 til 5 år. Sammenhengen mellom fagmiljøets forskning, faglige- og kunstneriske utviklingsarbeid og studiets faglige innhold og nivå må gjøres klart.

For master kreves resultater på høyt nivå, og for ph.d. kreves resultater på høyt internasjonalt nivå. For ph.d. kreves det i tillegg kreves tilstrekkelig faglig bredde. Publiseringsomfanget og andelen publikasjoner på nivå 2 vil gi indikasjon på kvalitet. Det samme gjelder for kunstnerisk utviklingsarbeid, forskningsrådets fagevalueringer, priser, patenter, internasjonale bransjeakkrediteringer o.l.

§ 4-3 4. Nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk

Fagmiljøet skal dokumentere forpliktende eller aktiv deltakelse i faglige nasjonale og/eller internasjonale samarbeid og nettverk med relevans for studiet.

§ 4-3 5. Fagmiljøets praksiskompetanse

Vurderingen gjelder både interne og eksterne praksisveiledere. Med "hensiktsmessig" menes både relevant praksis og tilstrekkelig erfaring fra praksis.

§ 4-4 Støttefunksjoner og infrastruktur

Bestemmelsen om at støttefunksjoner og infrastruktur skal være tilpasset studiet innebærer at disse skal være dimensjonert i forhold til antall studenter og tilpasset studiets egenart slik det framkommer i studiets plan. Støttefunksjoner og infrastrukturen omfatter administrativt og teknisk personale og tjenester, bibliotek-tjenester og -personale, annet relevant personale, IKT-ressurser og -tjenester, lokaler, utstyr, drifts- og produksjonsmidler. Disse skal være egnet for at studentene skal kunne oppnå det foreskrevne læringsutbytte for studiet. Listen er ikke uttømmende. Støttefunksjoner og infrastruktur må tilrettelegges for det enkelte studium og læringsutbytte som skal oppnås med fullført utdanning.

§ 4-5 Akkreditering av deler av studium som inngår i fellesgrad, utfyllende bestemmelser

Bestemmelsen gjelder for nasjonale og internasjonale fellesgrader. Vilkårene som er gitt i departementets forskrift kapittel 4 om fellesgrader må oppfylles. NOKUT akkrediterer kun de(n) delen(e) som tilbys av den/de norske institusjonen(e), men helheten i studiet i forhold til nivå og mål skal også ivaretas.

§ 4-6 Institusjonsdeltakelse i institusjonsovergrepene kunstnerisk stipendprogram, særskilte bestemmelser

Ingen merknader.

Kapittel 5 Tilsyn med eksisterende virksomhet

Kapittelet er en oppfølging av UH-lovens § 2-1(4) og KDs forskrift § 1-6 med tilhørende merknader.

Det er institusjonene selv som har ansvar for å sikre og utvikle kvaliteten i sin egen virksomhet. NOKUT har ansvaret for å føre tilsyn med at kvaliteten er tilfredsstillende i henhold til standarder og kriterier i denne tilsynsforskriften. Formålet er både å kontrollere og bidra til å utvikle kvaliteten.

NOKUT legger opp til at tilsynet med eksisterende virksomhet normalt starter med en kartleggings- og dialogfase. Først når en institusjonen, etter dialog og redegjørelse, ikke ser ut til å kunne forbedre kvaliteten på en tilfredsstillende måte, vil revidering av akkreditering bli iverksatt. Dersom indikasjonene på kvalitetssvikt er mange og/eller alvorlige kan NOKUT iverksette revidering direkte uten å gå veien om kartlegging, dialog og redegjørelse.

§ 5-1 Grunnlaget for NOKUTs tilsyn med eksisterende virksomhet

§ 5-1 1. NOKUT kan føre tilsyn på fritt grunnlag

Ingen merknad.

§ 5-1 2. Hva NOKUT vurderer

Utgangspunktet for alt tilsyn med eksisterende virksomhet er de samme standardene og kriteriene som benyttes ved vurdering av søknader om akkreditering. Det forventes således at de samme kravene til enhver tid er tilfredsstillende for eksisterende studier. Dette gjelder for all virksomhet uavhengig om den er akkreditert av NOKUT eller etablert på egen fullmakt. Det presiseres at studiebegrepet i NOKUTs forskrift ikke alltid vil samsvare med hvordan institusjonene har organisert utdanningsvirksomheten i programmer. For eksempel vil de brede fakultære doktorgradsprogrammene ved noen av universitetene inneholde mange studier. Det er de enkelte studier som må tilfredsstillende aktuelle standarder og kriterier. NOKUT vil i slike tilfeller i samråd med institusjonen foreta den nødvendige faglige avgrensningen.

Mens akkreditering av studier skjer på basis av en plan forut for oppstart, vil en i tilsynet med etablerte studier også legge til grunn dokumentasjon som gir indikasjoner på gjennomføringsevne og resultater. Eksempler på slik dokumentasjon er informasjon om gjennomføring til normert tid, frafall, eksamens- og avhandlingsdokumenter, studentrekruttering, ansettelseskontrakter etc. I veiledning både til institusjonen og til eventuelle sakkyndige ved tilsyn med eksisterende virksomhet vil det alltid bli utdypet hva som kan være gode informasjonskilder når gjennomføringsevne og dokumenterte resultater skal vurderes.

§ 5-2 Generelt tilsyn

§ 5-2 1. Dialog og redegjørelser

NOKUT kan benytte seg av mindre inngripende virkemidler og tiltak enn revidering av akkreditering. I hovedsak vil gjennomføringen av tilsyn med bruk av mindre inngripende virkemidler enn revidering skje uten bruk av sakkyndige. Sakkyndige trekkes inn der det er hensiktsmessig. Der sakkyndige oppnevnes, følges kompetansekrav til sakkyndige ved akkreditering av studier eller institusjoner jmfør § 1-3.

§ 5-2 2. Oppfølging tre år etter positivt akkrediteringsvedtak

NOKUT henvender seg til institusjonen tre år etter at den har mottatt et positivt akkrediteringsvedtak. Dette er en dialog med utvikling som formål. Institusjonen blir bedt om å redegjøre for status og avvik i forhold til grunnlaget for akkrediteringsvedtaket. Det kan blant annet være relevant å innhente informasjon om studentopptak og uteksaminering. Dersom institusjonen ikke redegjør for status på en tilfredsstillende måte, kan dette gi grunn til mistanke om kvalitetssvikt, og NOKUT vil da vurdere å føre tilsynet videre.

Det er ikke lenger krav om at institusjonene må søke NOKUT om akkreditering av vesentlige endringer i studiet. Institusjonene trenger kun gi NOKUT melding om endringer i studiets navn, omfang, studiested og andre opplysningen som fremgår i NOKUTs oversikt over akkrediterte studier. Gjennom oppfølgingsrutinen kan en vurdere eventuelle endringer som er gjort i studiet.

§ 5-3 Revidering av akkreditering

Merknad til paragrafen i sin helhet:

Bestemmelsene er en presisering av Kunnskapsdepartementets forskrift § 3-4 og § 3-5. NOKUT har ikke utfyllende bestemmelser. Bestemmelsene er tatt inn i denne forskrift for helhets skyld for å tydeliggjøre sammenheng og forskjell mellom de generelle tilsynsvirkemidler og revidering av akkreditering.

§ 5-3 3. Rimelig frist til oppretting av kvalitetsmangler

I de tilfeller der institusjonen må utbedre flere forhold, mener NOKUT det er faglig hensiktsmessig å samle vurderingene i én omgang. NOKUT vil ut fra en rimelighetsvurdering bestemme frist for oppretting i hvert enkelt tilfelle. Ved fastsetting av opprettingsfrist vil NOKUT ta hensyn til eventuelt forutgående prosess og eventuell opprettingsfrist som er gitt i henhold til § 5-2.1. Det betyr i praksis at dersom en institusjon tidligere har fått frist til å rette opp et forhold i forbindelse med generelt tilsyn, vil fristen for å opprette samme forhold etter en eventuell revidering bli beregnet ut fra den tiden som allerede er medgått til oppretting.

§ 5-3 4.- 5. Tilbaketrekking av akkrediteringsfullmakt

Konsekvensen av en revidering av akkrediteringen er at institusjonen kan miste retten til å tilby et studium eller mister institusjonsakkrediteringen. For å kunne tilby studiet igjen må institusjonen søke NOKUT om akkreditering. Dette gjelder alle institusjoner, også de som har fullmakt til å opprette det aktuelle studiet selv.

Kapittel 6 Sluttbestemmelser

§ 6-1 Ikrafttredelse og overgangsregler

§ 6-1.2 Overgangsregler

Overgangsregelen knyttet til bestemmelsene om læringsutbyttebeskrivelse i § 4-1b) pkt 2 følger som en naturlig konsekvens av KDs krav om at alle institusjoner skal ha implementert kvalifikasjonsrammeverket i løpet av 2012. For øvrig vurderes ikke endringene fra nåværende forskrift å være av en karakter som nødvendiggjør overgangsregler.